

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація

Проаналізовано законодавчо-нормативне забезпечення співробітництва територіальних громад як механізму прискорення соціально-економічного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей. Встановлено, що в процесі реалізації реформи децентралізації, починаючи з 2014 р., створена необхідна нормативно-правова база для запровадження даного механізму. Водночас практичні результати щодо укладання договорів про співробітництво є дуже незначними, реєстр договорів про співробітництво територіальних громад станом на 01.07.2016 р. містить інформацію лише про 43 договори. Тільки у 8 областях України територіальні громади розпочали процеси співробітництва. Виявлено особливості та проблемні питання в реалізації механізму співробітництва територіальних громад, що потребують врегулювання. Визначено низку заходів, вжиття яких сприятиме активізації діяльності щодо впровадження форм співробітництва територіальних громад.

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Співробітництво територіальних громад є одним із інноваційних механізмів державної регіональної політики, запровадження якого відбувається у процесі реалізації реформи територіальної організації влади на засадах децентралізації. Цей механізм створює додаткові можливості для підвищення спроможності територіальних громад шляхом об'єднання фінансових та матеріальних ресурсів для вирішення спільних соціально-економічних проблем, реалізації інвестиційних проектів, ефективного використання коштів місцевих бюджетів, підвищення дієвості управлінських рішень тощо.

Співробітництво територіальних громад здійснюється у сферах спільних інтересів у межах повноважень відповідних органів місцевого самоврядування. Досвід інших країн засвідчує, що проекти співробітництва реалізуються передусім у сферах житлово-комунального господарства (водозабезпечення, водовідведення, енергоефективності тощо), розвитку та функціонування соціальної інфраструктури, сфери поводження з твердими побутовими відходами та природоохоронної діяльності, сфери надання адміністративних і соціальних послуг населенню. Важливість механізму співробітництва обумовлена тим, що територіальні громади базового рівня не можуть бути цілком самодостатніми, незалежно від їхньої площі та чисельності населення. У зв'язку з цим співробітництво територіальних громад (в європейській практиці для його означення застосовується термін міжмуніципальне співробітництво) є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нераціонального розподілу функцій та ресурсів між різними рівнями публічної влади, недосконалої територіальної

організації влади тощо¹. На думку експертів Ради Європи, міжмуніципальне співробітництво є важливим інструментом для забезпечення муніципальної консолідації та реалізації Європейської Стратегії інновацій та доброго врядування на місцевому рівні.

Нормативно-правове забезпечення співробітництва територіальних громад

Можливість співробітництва територіальних громад передбачена *Конституцією України*, в якій зазначено, що «територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи і служби» (ч. 2 статті 142)².

Згідно *Європейської хартії місцевого самоврядування*, ратифікованої Україною, «органи місцевого самоврядування мають право, здійснюючи свої повноваження, співробітничати та в межах закону створювати консорціуми з іншими органами місцевого самоврядування для виконання завдань, що становлять спільний інтерес» (ч. 1 статті 10)³.

Проте тривалий час не було законодавчо-нормативного забезпечення для реалізації цього права територіальних громад. Воно з'явилося лише з початком реалізації реформи децентралізації влади в Україні. Зокрема, *Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні*, схваленою у квітні 2014 р., одним із головних принципів проведення реформи визначено «надання територіальним громадам права ... об'єднувати свої майно та ресурси в рамках співробітництва територіальних громад для виконання спільних програм та

¹ Співробітництво територіальних громад (міжмуніципальне співробітництво – ММС): Навчально-практичний посібник/ За заг. редакцією Толкованова В.В., Журавля Т.В. – Київ. 2016. – 154 с. – с. 6.

² Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/page3>.

³ Європейська хартія місцевого самоврядування, м. Страсбург, 15 жовтня 1985 року. Офіційний переклад [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

більш ефективного надання публічних послуг населенню суміжних територіальних громад»⁴.

В рамках реалізації зазначеної Концепції 17 червня 2014 р. прийнято Закон України «Про співробітництво територіальних громад»⁵, що визначив організаційно-правові засади, принципи, форми, механізми співробітництва територіальних громад, інструменти його стимулювання та контролю.

Відповідно до закону, співробітництво територіальних громад – відносини між двома або більше територіальними громадами, що здійснюються на договірних засадах у визначених законом формах з метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень. Законом передбачено такі *форми співробітництва* територіальних громад:

1) делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів;

2) реалізація спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів;

3) спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів;

4) утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів;

⁴ Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

⁵ Про співробітництво територіальних громад : закон України №1508-18 від 17.06.2014 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18/card6#Public>

5) утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень.

Законом передбачено можливість державного стимулювання співробітництва територіальних громад і визначені форми такого стимулювання: надання субвенцій місцевим бюджетам суб'єктів співробітництва у пріоритетних сферах державної політики; передача об'єктів державної власності у комунальну власність суб'єктів співробітництва; методична, організаційна та інша підтримка суб'єктів співробітництва.

Визначено також умови надання державної підтримки співробітництву: посилення спроможності суб'єктів співробітництва; залучення додаткових ресурсів, у т.ч. фінансових; залучення до співробітництва більше трьох суб'єктів; забезпечення широкої участі громадськості у здійсненні співробітництва. Фінансування співробітництва здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, самооподаткування, державного бюджету, міжнародної технічної та фінансової допомоги, кредитних ресурсів та інших джерел.

Для реалізації положень закону прийнято низку нормативних актів. Наказом Мінрегіону України *затверджено Примірні форми договорів*: Про співробітництво територіальних громад у формі делегування виконання окремих завдань; Про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільних проектів; Про співробітництво територіальних громад у формі спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної власності; Про співробітництво територіальних громад у формі утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій; Про співробітництво територіальних громад у формі утворення спільного органу управління⁶.

⁶ Про затвердження Примірних форм договорів про співробітництво територіальних громад : наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 27.08.2014 р. № 233 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/spivrobitnytstvo/nakazi-minregionu/nakaz->

Наказом Мінрегіону України затверджено *Порядок формування та забезпечення функціонування реєстру про співробітництво територіальних громад*⁷. Реєстр ведеться з метою обліку та моніторингу договорів про співробітництво, відкритості, доступності інформації про укладені договори про співробітництво.

Для сприяння практичному запровадженню проектів співробітництва територіальних громад Мінрегіоном України розроблено *Методичні рекомендації щодо практичного застосування положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад» в частині організації та юридичного оформлення співробітництва*⁸. Зазначені методичні рекомендації разом із примірними формами договорів про співробітництво територіальних громад були видані та розповсюджені Ресурсним Центром зі сталого місцевого розвитку за підтримки Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду»⁹.

Стан та проблеми реалізації механізму співробітництва територіальних громад

Створене законодавчо-нормативне підґрунтя дозволило розпочати у 2015 році практичну роботу щодо співробітництва територіальних громад. Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад ***станом на 01.07.2016 р. містить інформацію про 43 договори***¹⁰. Це надзвичайно мало, зважаючи на велику кількість територіальних громад в Україні. Аналіз

minregionu-vid-27-08-2014-233-pro-zatverdzhennya-primirnih-form-dogovoriv-pro-spivrobitnistvo-teritorialnih-gromad-2/

⁷ Про затвердження Порядку формування та забезпечення функціонування реєстру про співробітництво територіальних громад : Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 15.08.2014 № 225 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovyaduvannya/spivrobitnytstvo/nakazi-minregionu/nakaz-minregionu-vid-15-08-2014-225-pro-zatverdzhennya-poryadku-formuvannya-ta-zabezpechennya-funktsionuvannya-reyestru-pro-spivrobitnistvo-teritorialnih-gromad/>

⁸ Методичні рекомендації щодо практичного застосування положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад» в частині організації та юридичного оформлення співробітництва [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://rozvytok.in.ua/library?pid=55&sid=919>.

⁹ Методичні рекомендації щодо практичного застосування положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад» в частині організації та юридичного оформлення співробітництва. Примірні форми договорів про співробітництво територіальних громад [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/attachments/files/reg.rozvtok/Metodychka.pdf>.

¹⁰ Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад станом на 01.07.2016 р - <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/reestr-01.07.2016.pdf>

інформації, зазначеної у реєстрі, а також іншої доступної інформації дозволяє зробити наступні висновки щодо особливостей запровадження даного механізму:

- Розподіл укладених договорів про співробітництво за регіонами дуже нерівномірний – договори діють лише у 8 областях: Полтавській (20 договорів), Івано-Франківській (10), Чернігівській (5), Черкаській (3), Хмельницькій (2), Вінницькій, Житомирській та Дніпропетровській – по 1. Тобто, майже половина (46,5 %) договорів укладено в Полтавській області, а сумарна частка Полтавської та Івано-Франківської областей склала 70 %. До того ж, якщо в Полтавській області договори співробітництва укладені в низці районів, то в Івано-Франківській – 7 з 10 договорів укладені в межах лише одного Надвірнянського району. Така ситуація дозволяє зробити висновок про те, що головним важелем запровадження даного механізму місцевого розвитку є позиція та активність органів місцевого самоврядування територіальних громад та районних державних адміністрацій. Тобто, на даний час *ключову роль у організації процесу співробітництва відіграє професійність та ініціативність посадовців місцевих органів влади.*

- Із 5 визначених законом форм співробітництва найпоширенішою є реалізація спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів. Частка таких договорів склала 86 % від усіх договорів про співробітництво територіальних громад. Водночас договори про утворення спільного органу управління для спільного виконання повноважень взагалі відсутні, а за трьома іншими формами співробітництва укладено лише по 2 договори (табл., додаток).

Розподіл внесених до реєстру договорів про співробітництво територіальних громад за формами співробітництва

Форми договорів про співробітництво територіальних громад відповідно до закону України «Про співробітництво територіальних громад»	Кількість договорів
Делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів	2
Реалізація спільних проєктів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів	37
Спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів	2
Утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів	2
Утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень	0

• Основними сферами реалізації укладених договорів про співробітництво є ремонт місцевих доріг, реконструкція місцевих об'єктів соціальної інфраструктури (освітніх, дошкільних, медичних закладів), вирішення проблеми зі збором та утилізацією твердих побутових відходів, створення або відновлення інфраструктури місцевої пожежної охорони, реконструкція об'єктів місцевої інфраструктури (водозахисних дамб і берегових укріплень на водоймах, котелень). Водночас окремі договори не передбачають досягнення конкретних цілей, натомість декларуючи спрямування діяльності на забезпечення соціально-економічного розвитку територій та підвищення якості надання послуг населенню. Вочевидь, *на даному етапі державну підтримку мають отримати предметні договори, спрямовані на вирішення конкретних визначених проблем життєдіяльності громад.*

- Переважна більшість договорів про співробітництво (24) укладена між сільськими територіальними громадами. В інших договорах суб'єктом співробітництва є територіальні громади міст і селищ – районних центрів. Водночас у договорах про співробітництво не беруть участі територіальні громади обласних центрів та великих міст. Це засвідчує *важливість механізму співробітництва передусім для сільських територіальних громад, які самостійно не можуть забезпечити виконання належним чином функцій, покладених на органи місцевого самоврядування.*

- За строками дії абсолютна більшість договорів про співробітництво територіальних громад є короткостроковими – до 2-3 років. Реалізація 15 договорів має завершитись до кінця 2016 року. 2 проекти співробітництва реалізовані у 2015 році. Це свідчить про вкрай *обережне ставлення органів місцевого самоврядування до співробітництва, побоювання брати на себе довготривалі зобов'язання.* І водночас це ілюструє *надзвичайну важливість публічної демонстрації реалізації успішних проектів співробітництва.*

- Реалізація окремих проектів співробітництва територіальних громад вже підтвердила реальну дієвість цього механізму у вирішенні спільних проблем. Як приклад можна назвати успішну реалізацію у 2015 р. спільного проекту «Придбання сміттєвоза та контейнерів для покращення матеріально-технічної бази громад. Спільний крок до чистоти довкілля Пирятинського краю» (Полтавська область) за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на Сході України». При цьому частка громад та місцевих партнерів у фінансуванні проекту склала 67 %¹¹. Важливо, щоб *звіти про реалізацію*

¹¹ Даний проект отримав продовження у вигляді Проекту Пирятинської об'єднаної територіальної громади «Розширення мережі збору твердих побутових відходів на території міської та шести сільських рад району шляхом придбання сміттєвоза, контейнерів та облаштування сучасних контейнерних майданчиків». Цей проект став переможцем Конкурсу проектів і програм Полтавської обласної ради у категорії «співробітництво громад» з призовим бонусом у 300 тис. грн. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/7_Pyriatyn_Smittia.pdf.

успішних проектів співробітництва були доступні для ознайомлення та перейняття досвіду всіма зацікавленими органами влади та громадськістю.

- У 2015 р. внесено зміни до статті 24¹ Бюджетного кодексу України, якими фінансування проектів співробітництва територіальних громад визначено одним із напрямів діяльності *Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР)*, а також прийнято нормативні акти щодо процедури відбору інвестиційних проектів для фінансування з ДФРР¹². В загальному фонді державного бюджету на 2016 рік для ДФРР передбачено кошти в обсязі 3 млрд грн для фінансування проектів за всіма напрямками, включаючи проекти співробітництва територіальних громад. Майже всі ці кошти вже розподілені на основі конкурсного відбору проектів¹³.

- Важливим джерелом фінансування проектів співробітництва територіальних громад та організаційних заходів із запровадження даного механізму є кошти закордонних донорів, що виділяються у рамках фінансування програм сприяння місцевому розвитку в Україні. У 2015 р. в рамках конкурсу «Кращі практики місцевого самоврядування» (Програма Ради Європи «Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування в Україні») відбувся відбір кращих практик на напрямом: «Співробітництво громад: практичні результати і вигоди», перемогу в конкурсі здобули проекти співробітництва територіальних громад, що реалізуються у Житомирській, Чернігівській, та Львівській областях¹⁴. Підтримку розвитку співробітництва територіальних громад надає компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH в рамках проекту «Реформа управління на Сході України», що фінансується Урядом

¹² Деякі питання державного фонду регіонального розвитку : постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 196 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/196-2015-p>

¹³ Про затвердження переліку інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися у 2016 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку : розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 травня 2016 р. № 362-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/362-2016-p>

¹⁴ В'ячеслав Негода привітав переможців конкурсу "Кращі практики місцевого самоврядування" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248572275&cat_id=244277212.

Німеччини¹⁵. Водночас залучення цих коштів можливе лише за умови ініціативності органів місцевого самоврядування територіальних громад та якісної підготовки проектів.

Серед проблемних питань в реалізації механізму співробітництва територіальних громад передусім слід називати наступні:

- недостатня поінформованість органів місцевого самоврядування, місцевих посадовців та членів територіальних громад, особливо віддалених від адміністративних центрів сільських територій, про механізм співробітництва територіальних громад, можливості залучення фінансової допомоги тощо;

- недостатня компетентність посадовців органів місцевого самоврядування територіальних громад у питаннях ініціювання співробітництва, організації процесу укладення і реалізації договорів, підготовки проектної документації;

- відсутність необхідної організаційної, методичної та правової допомоги органам місцевого самоврядування з боку районних та обласних державних адміністрацій з питань укладання договорів про співробітництво, можливостей залучення фінансових ресурсів, у тому числі фінансування в рамках міжнародних програм сприяння місцевому розвитку тощо;

- низька фінансова спроможність сільських територіальних громад співфінансувати проекти співробітництва з місцевих бюджетів (до основних умов відбору проектів співробітництва для їх фінансування з ДФРР належить співфінансування з місцевих бюджетів на рівні 10 % та спроможність суб'єктів співробітництва забезпечувати подальше власне фінансування або утримання відповідних об'єктів за рахунок коштів місцевих бюджетів);

¹⁵ За сприяння проекту «Реформа управління на сході України» (що виконується компанією GIZ) 10 червня 2016 р. в м. Полтава Комітетом Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування спільно з Полтавською обласною державною адміністрацією та Полтавською обласною радою було проведено круглий стіл з питань впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ims-ukraine.org/new/kruglii-stil-z-pitan-vprovadzhennya-zakonu-ukraini-pro-spivrobotnistvo-teritorialnikh-gromad>

– неврегульованість питання проведення громадських обговорень проектів договорів співробітництва територіальних громад, які, відповідно до законодавства, є обов'язковим етапом перед прийняттям рішень про укладення договору й надають можливість членам громади висловити свої зауваження та пропозиції щодо змісту проекту договору;

– недосконалість процедури й недотримання термінів прийняття рішень щодо фінансування проектів співробітництва територіальних громад з ДФРР. Пропозиції щодо розподілу коштів ДФРР з переліком інвестиційних програм і проектів мають подаватися Мінрегіоном України на затвердження Кабінету Міністрів України до 1 серпня року, що передує плановому, проте ця вимога не виконується¹⁶;

– практична відсутність доступних матеріалів як щодо успішних прикладів реалізації договорів співробітництва в Україні, так і щодо досвіду співробітництва територіальних громад (міжмуніципального співробітництва) в інших країнах, передусім сусідніх країнах Центрально-Східної Європи¹⁷.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Таким чином, можемо констатувати низький рівень запровадження механізму співробітництва територіальних громад для забезпечення соціально-економічного та культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню. Практичні результати щодо укладання договорів про співробітництво є дуже незначними, частина проектів співробітництва, поданих на конкурси для отримання фінансової підтримки,

¹⁶ Перелік проектів для фінансування у 2016 р. був затверджений лише у травні 2016 р. Станом на початок серпня всі 10 проектів, що містяться в переліку проектів, поданих для отримання фінансування з ДФРР за напрямом співробітництво територіальних громад у 2017 році, мають статус підготовки (9) та оцінювання (1) / Перелік проектів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://dfrr.minregion.gov.ua/Projects-list?PAREA=0&PDIST=0&PTHEM=30255&PYEAR=2017&PZVIT=0>.

¹⁷ В нечисленних дослідженнях на тему співробітництва територіальних громад відображено передусім досвід Німеччини, зокрема, федеральної землі Гессен, де Закон про спільну діяльність громад був прийнятий ще у 1969 році. Його досвід засвідчив, що працюючи за принципами міжмуніципального співробітництва, можна досягати значних показників економії у сферах водопостачання та забезпечення, очищення стічних вод, транспортного руху тощо / Співробітництво територіальних громад (міжмуніципальне співробітництво – ММС): Навчально-практичний посібник/ За заг. редакцією Толкованова В.В., Журавля Т.В. – Київ. 2016.

відсіюється через низьку якість їх підготовки. Така ситуація потребує реалізації системної і послідовної діяльності за даним напрямом в рамках реалізації реформи територіальної організації влади на засадах децентралізації та Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року.

З метою активізації діяльності щодо впровадження форм співробітництва територіальних громад необхідно вжити наступних заходів:

- посилити методичне забезпечення та координацію роботи органів місцевого самоврядування з боку місцевих органів виконавчої влади щодо підготовки договорів про співробітництво територіальних громад, підготовки інвестиційних проектів для отримання фінансової підтримки;
- забезпечити належне інформування депутатів місцевих рад, посадових осіб місцевого самоврядування, громадян з питань співробітництва територіальних громад через ЗМІ, розповсюдження методичних матеріалів тощо, із залученням представників асоціацій органів місцевого самоврядування, громадських організацій, міжнародної допомоги;
- опрацювати питання можливості забезпечення Регіональними офісами реформ з децентралізації та розвитку, що створюються в усіх регіонах, координації діяльності щодо розвитку співробітництва територіальних громад та забезпечення відповідної організаційно-методичної підтримки місцевим органам виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- законодавчо врегулювати механізм приєднання територіальних громад до діючих договорів про співробітництво територіальних громад без проведення повторної повної процедури укладення договору;
- забезпечити належний рівень консультацій з громадськістю при підготовці та реалізації проектів співробітництва територіальних громад. Для цього місцевим радам слід переглянути місцеві нормативно-правові акти щодо проведення громадських обговорень та громадських слухань;

- удосконалити процедури ухвалення рішень щодо фінансування проектів співробітництва територіальних громад за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, посилити контроль за здійсненням конкурсного відбору проектів, забезпечити стабільність їх фінансування протягом строку реалізації;
- зміцнити кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування шляхом прийняття нової редакції закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», затвердження кваліфікаційних вимог та запровадження прозорих конкурсних процедур добору кадрів до виконавчих органів місцевого самоврядування;
- організувати навчальні програми з метою роз'яснення сутності співробітництва територіальних громад та надання необхідних методичних знань для посадовців органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, службовців місцевих органів виконавчої влади із залученням до цього процесу відповідних державних інституцій, асоціацій органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства;
- організувати навчально-методичні семінари з фінансового та проектного менеджменту для посадовців органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади з метою підвищення якості підготовки інвестиційних проектів в рамках співробітництва територіальних громад;
- провести інвентаризацію матеріальної основи розвитку територіальних громад, створити реєстри об'єктів комунальної власності та провести їхню оцінку з точки зору оптимізації господарської діяльності шляхом реалізації проектів співробітництва територіальних громад у відповідних сферах;
- опрацювати питання державно-приватного партнерства у реалізації проектів співробітництва територіальних громад, передусім щодо забезпечення функціонування, розбудови та модернізації об'єктів комунальної інфраструктури;

- Мінрегіону України продовжувати й розширювати взаємодію з міжнародними фінансовими та донорськими організаціями з метою залучення додаткових ресурсів для фінансування проектів співробітництва територіальних громад;
- забезпечити вивчення міжнародного досвіду, кращих практик співробітництва територіальних громад в інших країнах, насамперед країнах Центрально-Східної Європи та можливостей адаптації цього досвіду в умовах України, сприяти поширенню цієї інформації;
- Мінрегіону України підготувати звіт про запровадження механізму співробітництва територіальних громад у 2015-2016 роках з метою акцентування та систематизації існуючих проблем та вироблення пропозицій щодо шляхів їх вирішення;
- оприлюднювати на сайті Мінрегіону України звіти щодо результатів виконання договорів про співробітництво територіальних громад, які, відповідно до закону, готуються визначеним у договорі суб'єктом співробітництва і подаються до міністерства до кінця I кварталу року, наступного за звітним. Це важливо для поширення як позитивного досвіду, так і запобігання допущенню типових помилок.

Відділ регіональної політики

(А. П. Павлюк)

№ 34, Серія «Регіональний розвиток»

**Перелік договорів
про співробітництво територіальних громад, станом на 1 липня 2016 р.
(за даними реєстру про співробітництво територіальних громад)**

№	Договори про співробітництво територіальних громад	Строки дії договору	Дата внесення договору до реєстру
Реалізація спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів			
1.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Оновлене життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності громад» (Семенівський район, Полтавська область)	з 12.02.2015	16.02.2015
2.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Придбання сміттєвоза та контейнерів для покращення матеріально-технічної бази громад. Спільний крок до чистоти довкілля Пирятинського краю» (Пирятинський район, Полтавська область)	16.03.2015 – 31.12.2015	23.03.2015
3.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільних проектів (Решетилівський район, Полтавська область)	з 17.03.2015	30.03.2015
4.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів (Лохвицький район, Полтавська область)	з 20.03.2015	30.03.2015
5.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільних проектів (Жмеринський район, Вінницька область)	04.04.2015-31.12.2020	06.04.2015
6.	Договір про співробітництво територіальних громад Семенівської міської ради, Карповицької сільської ради, Жовтневої сільської ради Семенівського району Чернівської області у формі реалізації спільного проекту (Реалізація спільного проекту «Реконструкція дошкільного навчального закладу/яслі-садок/ №6 «Сонечко» комбінованого типу Семенівської міської ради Чернівської області»)	09.04.2015 - 2016	13.04.2015
7.	Договір про співробітництво територіальних громад сіл Лісна–Тарновиця, Парище, Гаврилівка Надвірнянського району Івано-Франківської області у формі реалізації спільного проекту «Ремонт дороги Тлумач – Лісна Тарновиця О 091401»	з 27.04.2015 по 2017	08.04.2015

8.	Договір про співробітництво територіальних громад <i>Надвірнянського району Івано-Франківської області</i> у формі реалізації спільного проекту «Нове будівництво полігону ТПВ і сміттесортувальної лінії в урочищі «Чобіток» в м. Надвірна Івано-Франківської області»	з 27.04.2015 по 2017	08.04.2015
9.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Завершення будівництва II черги підвідного газопроводу високого тиску Надвірна-Ланчин» (<i>Надвірнянський район, Івано-Франківська область</i>)	з 27.04.2015 по 2017 рік	08.04.2015
10.	Договір про співробітництво територіальних громад м. Надвірна та с. Фитьків <i>Надвірнянського району Івано-Франківської області</i> у формі реалізації спільного проекту «Відновлення пошкоджених водозахисних дамб і берегоукріплень та будівництво нових дамб на річці Бистриця Надвірнянська»	з 27.04.2015 по 2017	08.04.2015
11.	Договір про співробітництво територіальних громад селища Делятин, сіл Білі Ослави, Заріччя, Чорний Потік, Чорні Ослави <i>Надвірнянського району Івано-Франківської області</i> у формі реалізації спільного проекту «Ремонт дороги Яблунів-Делятин О 090802»	з 27.04.2015 по 2017	08.04.2015
12.	Договір про співробітництво територіальних громад міста Надвірна, сіл Бистриця, Зелена, Пасічна, Пнів <i>Надвірнянського району Івано-Франківської області</i> у формі реалізації спільного проекту «Ремонт дороги Надвірна-Бистриця С 090901»	з 27.04.2015 по 2017	08.04.2015
13.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Спортивний плавальний басейн (в складі реконструкції Надвірнянської ДЮСШ) на вул. Міцкевича» (<i>Надвірнянський район, Івано-Франківська область</i>)	з 27.04.2015 по 2017	08.04.2015
14.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Покращення добробуту територіальних громад через співробітництво» (<i>Ніжинський район, Чернігівська область</i>)	з 01.06.2015 по 2016	13.05.2015
15.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільного проекту «Зробимо Машівщину чистою» (<i>Машівський район, Полтавська область</i>)	з 03.08.2015	17.08.2015
16.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільних проектів «Придбання пожежного автомобіля для Великорублівської та прилеглих територіальних громад <i>Котелевського району Полтавської області</i> »	з 19.08.015 по 2016	28.08.2015
17.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільних проектів «Створення комплексної системи поводження з твердими побутовими відходами у <i>Миргородському районі Полтавської області</i> »	з 31.08.015	10.09.2015

18.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільного проекту «Будівництво полігону твердих побутових відходів для с. Засулля <i>Лубенського району Полтавської області</i> »	01.01.2016 – 28.08.2018	16.09.2015
19.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільних проектів: «Реконструкція котельні Комарівської АЗПСМ» та «Капітальний ремонт Комарівської АЗПСМ з заміною вікон і дверей на основі енергозберігаючих технологій» (<i>Борзнянський район, Чернігівська область</i>)	з 18.09.2015 по 2016	05.10.2015
20.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільного проекту «Шлях до об'єднання: ремонт дороги місцевого значення Лісова Слобідка - Городище» (<i>Чорнухинський район, Полтавська область</i>)	з 08.10.2015 по 31.12.2016	15.10.2015
21.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Роздільний збір твердих побутових відходів – шлях до безпечного довкілля» (<i>Решетилівський район, Полтавська область</i>)	з 06.10.2015 по 06.10.2016	16.10.2015
22.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільного проекту «Основне життя місцевої пожежної охорони – запорука безпечної життєдіяльності сільських громад» (<i>Семенівський район, Полтавська область</i>)	з 12.2015 по кінець 2016	19.10.2015
23.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Реконструкція амбулаторії загальної практики сімейної медицини по вулиці Леонова, 10 в с. Омельник Кременчуцького району (третя черга)» (<i>Кременчуцький район, Полтавська область</i>)	з 09.10.2015 по 31.12.2016	19.10.2015
24.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільного проекту «Впровадження енергозберігаючих заходів в ЗОШ І-ІІІ ст. с. Озеряни шляхом заміни вікон та дверей на металопластикові (реконструкція)» (<i>Варвинський район, Чернігівська область</i>)	з 20.10.2015 по 2016	28.10.2015
25.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільних проектів «Реконструкція приміщень з заміною вікон в будівлі Малоодівицької ЗОШ» та «Реконструкція системи опалення Малоодівицької ЗОШ» (<i>Прилуцький район, Чернігівська область</i>)	з IV кварталу 2015 по 2016	02.11.2015
26.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Створення на базі існуючого комунального підприємства кущового підприємства для надання якісних житлово-комунальних послуг мешканцям суміжних сільських громад» (<i>Полтавський район, Полтавська область</i>)	з 05.11.2015 - упродовж 2016	17.11.2015

27.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Створення умов для забезпечення реалізації прав дітей сіл Побережжя та Ганнусівка на здобуття дошкільної освіти» (Тисменицький район, Івано-Франківська область)	з 01.01.2016 - упродовж 2016	20.11.2015
28.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Вирішимо проблему разом» (Реалізація спільного проекту «Вирішимо проблему разом», що передбачає забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень) (Чигиринський район, Черкаська область)	з 01.01.2016 – упродовж 3 років	28.12.2015
29.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Співробітництво територіальних громад Старолисецького мікрорегіону в сфері поводження з твердими побутовими відходами» (Тисменицький район, Івано-Франківська область)	з 01.01.2016 – упродовж 2016	14.03.2016
30.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Об'єднання зусиль у боротьбі із повенями шляхом відбудови та благоустрою Лисецької громади» (Тисменицький район, Івано-Франківська область)	з 01.01.2016 – упродовж 2016	14.03.2016
31.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині реалізації спільного проекту «Шлях до об'єднання: ремонт дороги місцевого значення Лісова Слобідка-Городище» (Чорнухинський район, Полтавська область)	з 28.03.2016 до 31.12.2017	01.04.2016
32.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Побудова ЕКО - Громади через співробітництво Вищитарасівської, Виводівської, Володимирівської та Новокиївської громад» (Томаківський район, Дніпропетровська область)	з 18.04.2016 до кінця 2016	28.04.2016
33.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Якісні дороги – міст для об'єднання громад» (Чигиринський район, Черкаська область)	з 25.04.2016 упродовж 3 років	01.06.2016
34.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Придбання санітарного автомобіля» (Новосанжарський район, Полтавська область)	з 16.06.2016	21.06.2016
35.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Організація спільної системи інтегрованого поводження з твердими побутовими відходами на території Новосанжарської селищної ради, Зачепилівської, Ключівської, Малокобелячівської та Судівської сільських рад» (Новосанжарський район, Полтавська область)	з 01.07.2016	22.06.2016

36.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Придбання рентгенівського діагностичного комплексу з цифровою обробкою зображення на 2 робочих місця (з томографією) для громад Новосанжарського району» (<i>Новосанжарський район, Полтавська область</i>)	з 17.06.2016	22.06.2016
37.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі реалізації спільного проекту «Придбання техніки та обладнання для збору та вивезення твердих побутових відходів комунальному підприємству «Господарське управління «Будинку рад» Чигиринської районної ради» (<i>Чигиринський район, Черкаська область</i>)	з 01.06.2016	01.07.2016
Делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів			
38.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі делегування виконання окремих завдань з проведення поточного ремонту другої групи Новороманівського ДНЗ (<i>Новоград-Волинський район, Житомирська область</i>)	з 01.07.2015 до кінця 2015	06.08.2015
39.	Договір про співробітництво територіальних громад в частині делегування виконання завдань (у сфері ведення Реєстру територіальних громад) (<i>Полтавська область</i>)	з 31.03.2016 до 31.03.2021	12.04.2016
Утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів			
40.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі створення спільного комунального підприємства (<i>Віньковецький район, Хмельницька область</i>)	05.12.2014 – 04.12.2019	08.12.2014
41.	Договір про утворення спільної архівної установи (<i>Полтавський район, Полтавська область</i>)	з 06.04.2016	07.06.2016
Спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів			
42.	Договір про співробітництво територіальних громад у формі спільного фінансування (утримання) місцевої пожежної охорони (<i>Віньковецький район, Хмельницька область</i>)	05.12.2014 - 04.12.2019	08.12.2014
43.	Договір про співробітництво Ковалівської, Куликівської та Новоселівської сільських рад <i>Полтавського району Полтавської області</i> у формі спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності	з 31.03.2015	30.03.2015